

Arbetslivskommissionen för affärsverksamhet SYE, lägesbild 2018–2019

Arbetslivskommissionen för affärsverksamhet SYE har utarbetat en lägesbild över kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunskande inom sitt område. Till arbetslivskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunskandet inom den egna branschen (Statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017). För detta uppdrag har arbetslivskommissionerna haft tillgång till uppgifter om uppföljning, bedömning och respons, bland annat utbildningsförvaltningens statistik- och styrningstjänster och i den nationella informationsresursen KOSKI.

Uppgifterna om utförda studieprestationer 2018 gjordes tillgängliga för kommissionerna våren 2019. Eventuella korrigeringar som läroanstalterna har gjort i KOSKI-informationen efter denna tidpunkt visas inte i denna lägesbild. Detta gäller även statistiken över mängden utförda studieprestationer 2019 som tagits fram ur informationsresursen KOSKI i början av 2020. De granskade prestationsmängderna publiceras senare i utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen.fi.

De uppgifter som har utnyttjats i lägesbilden har plockats direkt från informationsresursen KOSKI i den form som läroanstalterna har uppgett dem. Statistiken kan innehålla bristfälliga eller felaktiga uppgifter. Till exempel på grund av tekniska orsaker har alla uppgifter som antecknats i läroanstalternas egna studiehänteringssystem inte överförts korrekt till KOSKI. Dessa uppgifter statistikförs under punkterna "inga uppgifter"/"har inte meddelats".

Även kommissionernas besöksrapporter, begäran om rättelse och utlåtanden har använts som källmaterial.

Antal avlagda examina och examensdelar

Examens- och examensdelsprestationer	2018		2019	
	hela examen	examensdelar	hela examen	examensdelar
Specialyrkesexamen i affärsverksamhet			41	202
Kompetensområdet för fastighetsförmedling			19	
Kompetensområdet för handel			13	
Kompetensområdet för personalförvaltning			4	
Kompetensområdet för ekonomiförvaltning			4	
Kompetensområdet för försäljning och marknadskommunikation			1	
Specialyrkesexamen inom marknadsföringskommunikation	101	175	62	174
Specialyrkesexamen för matmästare	50	193	23	91
Specialyrkesexamen i ekonomi- och personalförvaltning	168	308	137	295
Specialyrkesexamen inom utrikeshandeln	32	83	33	86
Specialyrkesexamen för föreståndare inom handeln	270	1 013	125	474

* Uppgifterna är hämtade 25.2.2019 (för 2018) och 15.1.2020 (för 2019) och uppgifterna har inte uppdaterats efter detta. Prestationerna för examensdelarna omfattar inte examensdelar som uppgetts vara lokala.

Examensdelar som mål/hela examen som mål

Bland examensdelarna har målet för studierna i 183 examensdelar varit att avlägga hela examen. Trenden verkar vara att målet oftast är att avlägga hela examen. För 19 examensdelsprestationer var målet att endast avlägga examensdelar.

Diskussion

Antalet prestationer för examina och examensdelar, utveckling

När det gäller hur trenden för examina utvecklas, kan man se att prestationsmängderna för examina har minskat.

Finns det examina eller examensdelar där prestationerna varit endast marginella? Vad kan det bero på?

Specialyrkesexamen i affärsverksamhet har trätt i kraft först den 1 januari 2019. Kommissionen har därför ännu i detta skede inga synpunkter på denna punkt.

Anordnande av examina

Aktiva utbildningsanordnare/anordnartillstånd

Examen	Anordnartillstånd	Aktiva anordnare	Övrigt
Specialyrkesexamen i affärsverksamhet	41	14	i kraft 1.1.2019

** aktiviteten bestäms utifrån om utbildningsanordnaren/läroanstalten registrerat examens- eller examensdelsprestationer i den KOSKI-data från 2018 eller 2019 som tillställts kommissionen. Uppgifterna är hämtade 25.2.2019 (för 2018) och 15.1.2020 (för 2019) och uppgifterna har inte uppdaterats efter detta.*

Diskussion

Ändringar i antalet examina och anordnartillstånd

Specialyrkesexamen i affärsverksamhet är en ny examen. Kommissionen antar därför att antalet aktiva utbildningsanordnare kommer att öka. Det finns ännu examina som är i en övergångsperiod. Antalet utbildningsanordnare är därför troligtvis ännu större.

Anordnande av examina

Enligt tabellen har 14 utbildningsanordnare aktivt producerat examensprestationer i specialyrkesexamen i affärsverksamhet och överfört prestationerna till KOSKI-systemet. I specialyrkesexamen i affärsverksamhet har för 2019 registrerats 202 examensdelar.

Fördelningen av examens-/examensdelsprestationer mellan utbildningsanordnarna

Det har sammanlagt avlagts 41 examina, som anordnats av nio utbildningsanordnare. Fem anordnare har vardera en examensprestation. Resten av examina är fördelade mellan fyra utbildningsanordnare. Nästan hälften av alla examina är examensprestationer från en utbildningsanordnare. De fyra största examensanordnarna har ordnat 36 av dessa examina.

Geografisk och språklig täckning vid anordnande av examina

I fråga om den nya examen, specialyrkesexamen i affärsverksamhet, finns med undantag av norra Finland regional täckning. Utifrån materialet kan man inte dra slutsatser om svenskspråkiga prestationer. När det gäller prestationer som avser avläggande av hela examen, finns det inte en svenskspråkig utbildningsanordnare.

Kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande

Fördelning av platser där yrkesprov genomförs

Platsen där yrkesprovet genomfördes uppgavs för 109 (53,96 %) av examensdelarna ha varit en arbetsplats och för 93 (46,04 %) av examensdelarna saknas uppgifter om platsen där yrkesprovet genomförts. Orsaken till andelen som saknar uppgifter kan vara tekniska problem vid överföringen av KOSKI-uppgifter. Kommissionen uppmanar utbildningsanordnarna och de som administrerar KOSKI-systemet att fästa särskild uppmärksamhet vid detta.

Medeltalet för yrkesprov i studeranderesponsen inom yrkesutbildning (slutenkät)

För yrkesprovets del var medeltalet 4,8.

För de examina som är i en övergångsperiod observerades inga skillnader mellan utbildningsanordnarna. Responsen för yrkesproven är mycket god.

** granskningsperioden för studeranderespons är 7/2018–9/2019. Bedömningsskala 1–5, där (5) helt av samma åsikt, (4) nästan helt av samma åsikt, (3) delvis av samma och delvis av annan åsikt, (2) nästan helt av annan åsikt, (1) helt av annan åsikt.*

Diskussion

Genomförande av tvåpartsbedömning av kunnande

De som beslutat om bedömningen av examensdelarna (202 stycken):

- för 70 examensdelar arbetsgivare/företrädare för arbetslivet
- för 93 examensdelar inga uppgifter
- för en examensdel två andra företrädare för utbildningsanordnaren
- för 36 examensdelar en annan företrädare för utbildningsanordnaren och lärare
- för två examensdelar lärare

Enligt kommissionens observationer förverkligas tvåpartsbedömningen nog, men om man ser på uppgifterna i KOSKI kan det finnas utmaningar med registreringen av uppgifter, som kommissionen vill att utbildningsanordnarna och de som administrerar KOSKI-systemet fäster särskild uppmärksamhet vid.

Motiveringar för ordnande av yrkesprov vid läroanstalter

Utifrån kommissionens besök verkar det som om yrkesproven ordnas i arbetslivet, inte vid läroanstalterna.

Rättelser av bedömning

Arbetslivskommissionen för affärsverksamhet SYE har ännu inte fått någon begäran om rättelse av bedömning för behandling.

Planer för bedömning av kunnande

Planen för bedömning av kunnande konstaterades under ett andra besök ha gjorts upp enligt anvisningarna examensspecifikt. Under det första besöket har kommissionen som utvecklingsområde nämnt att planen för bedömning av kunnande ska utarbetas specifikt för varje examen.

Genomförandet av den personliga tillämpningen i praktiken

I besöksrapporterna nämndes bland annat att läroanstalten ger noggrann handledning i personlig tillämpning. Under ett besök konstaterades att personlig tillämpning genomförs enligt planen och att behovet av särskilt stöd beaktas.

Studeranderespons inom yrkesutbildning har för specialyrkesexamen i affärsverksamhet lämnats in hos fem utbildningsanordnare. Enligt startenkäten var responsen för PUK bra. Nivån för examina som befinner sig i en övergångsperiod var den samma.

I slutenkäten har det lämnats in respons om specialyrkesexamen för affärsverksamhet enligt de nya grunderna hos tre utbildningsanordnare. Man har dock inte kunnat behandla denna respons utifrån anordnare, eftersom responsen lämnats av färre än fem elever. Man har därför för PUK gett medeltalet för den sammanslagna responsen, 4,6.

God praxis

Under besöken lyftes god praxis fram, till exempel arbetslivsforum. Det ordnas bra utbildning för arbetsplatshandledare. Å andra sidan konstaterades att det ofta är svårt att få bedömare att komma till en gemensam utbildning. Därför ordnas vid behov individuell utbildning för dem. Även dokumenteringen om bedömningarna var i skick.

Utvecklingsområden i utbildningsanordnarnas verksamhet

Enligt besöksrapporterna har det nämnts att planerna för bedömning av kunnande ska utarbetas examensspecifikt.

Hur väl fungerar examensgrunderna

Diskussion

Examengrundernas arbetslivsmotsvarighet

Vid ett besök konstaterades att de nya grunderna för specialyrkesexamen i affärsverksamhet inte har tagits i bruk och att man inte heller vid det andra besöket kunde ge en kommentar om detta. Prestationerna för examina som befinner sig i en övergångsperiod pågick.

Genomförande av valfrihet vid avläggande av examina

Behov av ytterligare anvisningar i fråga om kraven på yrkesskicklighet i examensdelarna eller sätten att påvisa yrkesskickligheten

Specialyrkesexamen i affärsverksamhet har trätt i kraft först den 1 januari 2019. Kommissionen har därför ännu i detta skede inga synpunkter på dessa punkter.

Erfarenheter av hur de nya examensgrunderna fungerar

Under besöken har det ännu inte framkommit något att kommentera om de nya grunderna, men kommissionen förväntar sig att man i fortsättningen kommer att få in olika erfarenheter.